

MEDYANIN 28 ŞUBAT POSTMODERN DARBEYE ETKİSİ

THE INFLUENCE OF THE MEDIA ON THE FEBRUARY 28 POSTMODERN COUP

Rabiya BEÇET

İstanbul Ticaret Üniversitesi, rabiya.yener@istanbulticaret.edu.tr

İstanbul / Türkiye

ORCID:0000-0003-3974-9038

M. Bedri MERMUTLU

İstanbul Ticaret Üniversitesi, mbmermutlu@ticaret.edu.tr

İstanbul / Türkiye

ORCID: 0000-0001-7155-0964

Özet

Türkiye siyaseti tarih boyunca darbelerle karşılaşmış ve hepsi toplumda ağır izler bırakmıştır. Hükümetlerin sosyal yapıyı ve ekonomiyi iyi yönetememesi düşüncesi askerin yönetime el koymasına yol açmıştır. Bu darbeler toplumda sosyo ekonomik sorunları da ortaya çıkarmıştır. Her darbe topluma ayrı zararlar vermiştir. Bütün darbeler birbirinden farklı şekilde hayata geçirilmiştir. “Postmodern darbe” olarak nitelendirilen 28 Şubat müdahalesini diğer darbelerden ayıran unsur askerin hükümete silahlı bir güç uygulamadan medya aracılığıyla müdahale etmesidir. Bu dönemde hükümet, asker ve medya patronlarının istifa çağrısı nedeniyle görevi bırakmaya zorlanmıştır. Darbeye giden süreç medyayla aylar öncesinden başlamış ve 28 Şubat sonrasında da devam etmiştir.

28 Şubat 1997 tarihinde Milli Güvenlik Kurulu toplantısında alınan kararlarla ‘Postmodern darbe’ gerçekleşmiştir. Burada alınan kararlar birçok insanın hayatını etkilemiştir. Başörtülü olan kadınların eğitim özgürlükleri, orduda çalışan askerlerin de çalışma özgürlükleri elinden alınmıştır. Milli Güvenlik Kurulu toplantısında alınan kararlara ters düşen herkes farklı uygulamalarla karşılaşmıştır. Bunun dışında ekonomik alanda da sıkıntılar yaşanmış, sermaye sahiplerinin bir kısmı ötekileştirilmiş, ülke menfaatlerine ters düşmesi gerekçesi ile farklı muameleler görmüştür.

Medya her türlü bilgiyi topluma aktaran güçlü bir alandır. Toplum üzerindeki güçlü etkisi ile bilgilendiren ve yönlendiren medya 28 Şubat sürecinde de önemli bir etki aracı olarak kullanılmıştır. Bu süreçte toplum medya söylemleriyle fikir olarak ikiye ayrılmıştır.

Bu çalışmada medya ve siyaset ilişkisi, postmodern darbe süreci, MGK kararı (Milli Güvenlik Kurulu Toplantısı), üzerinde durulmuştur. Araştırmada içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmada literatür taraması ile dergi, makale, tez vb yayınlar kaynak olarak alınmış ve gazete manşetleri (sağ medya ve sol medya manşetleri) incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: Medya ve Siyaset İlişkisi, Darbe, Postmodern Darbe, 28 Şubat Postmodern Darbesi.

Abstract

Turkish politics have faced coups throughout history, and all of them have left heavy traces on society. The thought that governments could not manage the social structure and economy well led to the military seizing the government. These coups have also revealed socio-economic problems in the society. Each coup has done different damage to the society. All coups are implemented differently from each other.

The factor that distinguishes the February 28 intervention, which is described as a “postmodern coup” from other coups, is that the military intervened in the government through the media without using an armed force. During this period, the government was forced to resign due to the resignation calls of soldiers and media bosses. The process leading up to the coup started months ago with the media and continued after February 28.

With the decisions taken at the National Security Council meeting on February 28, 1997, the 'postmodern coup' took place. The decisions taken here have affected the lives of many people. The freedom of education of women wearing headscarves and the freedom of work of soldiers working in the army were taken away. Everyone who contradicted the decisions taken at the National Security Council meeting faced different practices. Apart from this, there were also problems in the economic field, some of the capital owners were marginalized, and they were treated differently on the grounds that it was against the country's interests.

Media is a powerful field that transfers all kinds of information to societies. The media, which informs and guides with its strong influence on society, was also used as an important effect tool during the 28 February process. In this process, the society was divided into two as ideas with media discourses.

In this research, the relationship between media and politics, postmodern coup process, MGK decision (National Security Council Meeting) are emphasized. Content analysis technique was used in the research. In the research, publications such as journals, articles, theses, etc. were taken as a source, and newspaper headlines (right media headlines and left media headlines) were examined.

Keywords: Media and Politics Relationship, Coup, Postmodern Coup, 28 February Postmodern Coup.

1. Giriş

Tarihte birçok darbe ve ihtilâl gerçekleşmiştir. Gelişmemiş veya gelişmekte olan ülkelerde demokrasinin tam olarak yerleşmiş olması darbelerin ortaya çıkmasının başlıca nedenidir. Türkiye’de demokrasiye geçildikten sonra asker-sivil ilişkisinde sorunlar yaşanmış, 1960’tan itibaren hemen her on yılda bir askeri darbe meydana gelmiştir. Askerler, yönetimi elinde tutmaya çalışmıştır. Darbe sonrasında asker tarafından yapılan anayasalar ve oluşturulan kurumlar askerin kontrolünü ve vesayetini sağlayacak şekilde planlanmıştır.

Her darbe toplumda derin izler bırakmıştır. Asker darbenin ardında siyasete sert müdahalelerde bulunmuştur. Askerin 28 Şubat kararlarıyla yönetime dönük müdahalesi süreç içinde iktidarın istifa etmesine yol açarak farklı bir boyuta yönelmiştir.

28 Şubat sonrası yaşananlar toplumu farklı bir boyuta götürmüş. Askerin istedikleri tersine dönmüş, 28 Şubat’tan sonra kurulan Adalet ve Kalkınma partisi 2002 seçimlerini tek başına kazanmıştır. Ak Parti’nin seçilmesi sonrasında da e-muhtıra türünden siyasi idareye müdahale denemelerinden geri durulmamıştır. Abdullah Gül’ün Cumhurbaşkanlığı adayı olmasıyla muhtıra internet aracılığıyla açıklandığı için buna e-muhtıra denilmiştir.

Seçim öncesi Genelkurmay Başkanlığı ve köşe yazarları bir araya gelerek seçimin endişe verici olduğunu dile getirmişlerdir. Siyasetin e-muhtıraya karşı duruşu asker-sivil ilişkisini değiştirmiştir. Bu çalışmada medya yöneticilerinin ve askeri müdahale yanlılarının iktidara medya üzerinden etkisi incelenecektir. Çalışmada postmodern darbe olarak nitelenen sürece gidış ve bu sürecin aktörleri ve medyanın iktidar üzerine söylemleri ele alınacaktır.

Kamuoyu oluşturmak için medya siyasi kuruluşlar açısından etkili bir kitle iletişim aracı olarak söylemleri ve görselleri ile toplumu etkilemiş ve yönlendirmiştir.

2. Medya ve Siyaset İlişkisi

Her türlü bilgiyi kişilere ve topluma aktaran eğlence, bilgi ve eğitim gibi üç temel sorumluluğa sahip görsel, işitsel ile hem görsel hem işitsel araçların tümüne medya denilmektedir (Yurdakul, 2015).

Siyaset, toplumdaki farklı sosyal sınıflara mensup, farklı çıkarlara ve taleplere sahip bireyler arasındaki paylaşım ve bölüşüm mücadelesi olarak tanımlanabilir. Siyasetin temelini farklı çıkar ve düşünce odaklarının çekişmesinden doğan çatışma oluşturmaktadır (Yurdakul, 2015).

Medya ve siyaset her zaman ilişki içerisinde. Aralarındaki çıkar ilişkisi, ikisinin birbirine ilgisiz ve uzak kalmalarına engeldir.

Siyasi partiler ya da siyasetçiler kendi düşünce ve fikirlerini kamuoyu oluşturmak için seçmene duyurmak ister. İkili ilişkiler ile birlikte oluşan süreçle birlikte siyasi partiler medya üzerinde etkili olmaya başlar. Bu yüzden medya siyasetten bağımsız olamaz.

Medya bazı durumları kendi lehine kullanmak isteyebilir ve bu durumda ikili ilişkilerde çatışma ortaya çıkar. Medya şirketleri tek başına hareket etmek istese de ekonomik olarak bunu gerçekleştiremeyebilir. Bu durumda ekonomik bir desteğe olan ihtiyacı ancak siyasi kuruluşların yardımıyla elde edebilir. Medya şirketleri çoğu zaman ekonomik kaygılarla hareket ederler.

Medya ve siyaset arasındaki mücadelede medyanın daha şanslı olduğu söylenebilir. Çünkü medya toplumu etkileme ve yönlendirmede daha fazla avantajlıdır. Bu da medyanın siyasete etkisini gösterir.

Günümüzde iletişim araçlarının yaygınlığı medyanın önemini artırmıştır. Siyasetin oluşumunda ve ilerleyişinde de medya büyük bir öneme sahiptir.

3. Postmodern Darbe Nedir?

Modernite, herkesce bilinen ve görülen, tanınmış gelenekleri, edebi, sanat ve gündelik yaşamın geçerliliğini kaybettiği düşüncesi ile ortaya çıkmıştır.

Postmodernizm ise modernite sonrası ve ötesi anlamına gelmektedir.

28 Şubat süreci Türkiye tarihine postmodern darbe olarak geçmiş ve tarihte diğer darbelerden farklı bir şekilde değerlendirilmiştir.

28 Şubat 1997'de Başbakan Necmettin Erbakan ve Tansu Çiller hükümeti askeri kuvvetlerin etkisiyle istifa ettirilmiştir. Bu süreçte asker hükümete doğrudan el koymamış, medya üzerinden hükümet istifaya zorlanmıştır. Askerin hükümeti görevden dolayı şekilde alması 28 Şubat'ın "postmodern darbe" olarak anılmasına yol açmış, askerın söylemine göre "demokrasiye balans ayarı" verilmiştir.

4. 28 Şubat: Postmodern Darbe Süreci

28 Şubat 1997 darbesi bildiğimiz darbelerden farklı bir şekilde gelişmiş ve adını "Postmodern darbe" olarak duyduğumuz bir darbe olmuştur. Bu süreci anlayabilmek için Refah Partisi'nin gelişim sürecine bakmak gerekir.

1969 yılında genel seçim yapılmış ve Necmettin Erbakan bu seçimlere Konya'dan bağımsız aday olarak katılmıştır. 1970 yılında Erbakan ve 17 arkadaşı Milli Nizam Partisini ve onun arkasından Milli Selamet ve en son Refah Partisini kurmuştur. 1970 yılında Milli Selamet Partisi olarak kurulan bu parti, genel olarak dindar kesimin oyunu almıştır. Erbakan ve partisi en çok kırsal kesimden oy alırken, 1990'dan sonra şehirdeki seçmenlerden de oy almaya başlamıştır. İslamcı değerleri savunan bu partinin devamı günümüzde Ak Parti olmuştur. Din duyarlı partilerin oylarını arttırmasının nedenleri arasında diğer büyük siyasi partilerin vatandaşa verdiği vaatleri (iş,aş, ev gibi) yerine getirmemesi ve beklentileri boşa çıkarması önemli bir faktördür (Özer, 2019).

Bu da “İslamcı” partilerin oyunun artmasına neden olmuştur. Aynı zamanda Refah Partisi hızlı ve sistemli bir şekilde seçim çalışması yapmış, kadın üyeleri seçim sürecine etkili biçimde katmıştır. 28 Şubat süreci 25 Aralık 1995 tarihinde yapılan seçimlerle başlamıştır. Bu seçimlerde 34.155.981 seçmen toplam 138.608 sandıkta oy kullanmıştır. Necmettin Erbakan liderliğindeki Refah Partisi toplam 6.012.450 oy alarak oyların %21.38’ini almış ve 158 milletvekili çıkarmıştır. İkinci sırada yer alan Mesut Yılmaz liderliğindeki Anavatan Partisi 5.527.288 oy alarak oyların %19.65’ini almış ve 132 milletvekili çıkarmıştır. Üçüncü sırada yer alan Tansu Çiller başkanlığındaki Doğru Yol Partisi 5.396.000 oy alarak oyların %19.18’ini almıştır ve 135 milletvekili çıkarmıştır. Bülent Ecevit liderliğindeki Demokratik Sol Parti 4.118.025 oy alarak oyların %14.64’ünü alarak 76 milletvekili çıkarmıştır. Beşinci sıradaki Deniz Baykal liderliğindeki, Cumhuriyet Halk Partisi 3.011.076 oy alarak oyların %10.71’ini alarak 49 milletvekili çıkarmıştır. Süleyman Demirel hükümet kurma görevini, en çok milletvekili çıkaran partinin genel başkanı Necmettin Erbakan’a vermiştir. Bunun ardından Erbakan partilerle görüşmeye başlamıştır (Özer, 2019). Erbakan görüşmeyi ilk olarak Tansu Çiller (DYP) ile yapmış ve görüşmeden olumsuz yanıt almıştır. Doğru Yol Partisinden ret cevabı alan Erbakan ikinci görüşmesini Mesut Yılmaz (ANAP) ile yapmış ve ondan da olumsuz cevap almıştır. İki parti liderinden de ret cevabı alan Necmettin Erbakan hükümeti kuramamış ve 10 gün sonra görevi iade etmiştir. Bu sırada ANAP ve DYP’nin bir araya gelerek 3 Mart 1996 tarihinde koalisyon hükümetini kurmuşlardır. Fakat koalisyon sürecinde işler istedikleri gibi gitmemiş ve hükümet düşmüştür. Hükümetin düşmesiyle Demirel hükümeti kurma görevini tekrar Erbakan’a vermiştir.

22 Haziran 1996 tarihinde Erbakan ve Çiller tekrar bir araya gelerek hükümeti kurmaya karar vermişlerdir. Hükümet kurulurken Çiller yönetim şeklinde 2+2 şartı getirmiştir. Buna göre yönetimi iki yıl Erbakan iki yıl Çiller yapacaktı; böylelikle hükümet kurulmuştur.

Hükümetin kurulmasıyla birlikte birçok olay da gündeme gelmiştir. Susurluk kazası, tarikat liderlerine iftar yemeği, Taksim’e cami yapılması, başörtüsü meselesi, Kudüs gecesi vb. olaylar yaşanmıştır.

Refah-yol hükümetinde yaşanan bu olaylarla birlikte asker fazlasıyla rahatsız olmuş ve harekete geçmiştir. 28 Şubat 1997 tarihinde Milli Güvenlik Kurulu (MGK) toplanmış, toplantı 9 saat sürmüştü ve burada bazı kararlar alınmıştır. MGK, Cumhuriyet yasalarının tavizsiz uygulanması; ülkedeki rejim aleyhtarı ve bölücü grupların laik anti-laik ayrımcılığı yaparak ülkenin barışını bozmaya çalıştıklarına dikkat çekerek toplumsal huzurun ve rejimin teminatının laiklik ilkesinin olduğu; gelişmelerin toplumsal huzuru zedelediği belirtilerek gerekli önlemlerin alınmasının Bakanlar Kuruluna bildirilmesinin gerekliliği konusunda tavsiye kararı alınmıştır (Akıncı, 2013).

MGK kararından sonra Genelkurmay Başkanlığı tarafından bir broşür hazırlanmıştır. Broşürde, “Siyasal İslam’ın Yayılması” başlığıyla dinin siyasete karıştırıldığı belirtilmektedir. Erbakan’a bildiri sunulmuş ve imzalaması istenmiş, fakat Erbakan önce imzalamak istememişse de Çiller’in ısrarı ile istemeyerek te olsa bildiriye imzalamıştır. Bu bildiriden sonra İmam Hatip Liselerinin orta kısmı kapatılmıştır. Medya aracılığıyla irtica faaliyetlerinin ilerlediğine dikkat çekilerek Necmettin Erbakan istifaya zorlanmıştır.

Demirel bir sonraki hükümeti kurma görevini Mesut Yılmaz’a vermiştir. Yılmaz’ın iktidara gelmesiyle birlikte sekiz yıllık eğitim zorunlu hale getirilmiştir. Buradaki amaç İmam Hatip Liselerinin önünü kapatmak olmuştur. İmam Hatip Lisesi mezunu öğrenciler katsayı barajıyla üniversiteye girme konusunda da zorluklarla karşılaşmışlardır.

16 Ocak 1998 yılında Refah Partisi’ne açılan davayla parti kapatılmıştır. Erbakan ve 5 arkadaşına 5 yıl siyasi yasak gelmiştir. Kapatılma gerekçesi laikliğe aykırı davranılması gösterilmiştir. Refah partisinin kapatılmasından bir ay önce Fazilet Partisi kurulmuş. 2001 yılında Fazilet Partisi de kapatılmış ve en son 2003 yılında Saadet Partisi kurulmuştur.

5. 28 Şubat MGK Toplantı Kararı

28 Şubat'taki MGK toplantısında alınan kararlar hükümete bildirilmiştir. Alınan kararlar;

- Laiklik için yasaların uygulanması isteği,
- Tarikatlara bağlı okulların denetlenmesi ve MEB'e devredilmesi,
- 8 yıllık kesintisiz eğitime geçilmesi, Kuran kurslarının denetlenmesi,
- Tevhid-i Tedrisatın uygulanması,
- Tarikatların kapatılması,
- İrtica nedeniyle ordudan atılanları savunan ve orduyu din düşmanıymış gibi gösteren medyanın kontrol altına alınması,
- Kıyafet kanununa riayet edilmesi,
- Kurban derilerinin derneklere verilmemesi,
- Atatürk aleyhindeki eylemlerin cezalandırılması.

6. 28 Şubat Sonrası

28 Şubat 1997 günü MGK tarafından alınan tavsiye kararları hayata geçirilmeden 1 Temmuz 1997 tarihinde ANASOL- M hükümeti yönetime gelerek MGK'nın aldığı kararları uygulamaya başlamıştır. Hükümet önce 8 yıllık eğitimi zorunlu hale getirerek İmam Hatip Liselerinin önünü kapatmıştır. İlkokuldan sonra çocukların Kur'an kurslarına gitmelerine yasak getirilmiştir. Yasakların devamında meslek liselerine katsayı engeli konulmuştur. YÖK, bu yolla, İmam Hatip Lisesi mezunlarının İlahiyat Fakültesi dışında başka bir bölüme gitmelerine engel koymaya çalışmıştır. Bu yasaklarla birlikte hem İmam Hatip Liselerinin hem de meslek liselerinin önü büyük ölçüde kapatılmıştır.

28 Şubat sürecinin sonunda en çok zararı muhafazakâr dinî kesim görmüştür. Bunlardan en önemlisi başörtüsü olmuştur Üniversitelerin birçoğu başörtülü öğrencilerin kaydını yapmamıştır. İmam Hatip Liselerinde dahi başörtüsü yasaklanmıştır. Birçok kamu çalışanı inancından ve eşinin başörtüsünden dolayı işinden olmuştur.

Sürecin en çok etkilenenlerinden biri de siyaset kurumudur. Halkın seçmiş olduğu hükümet baskılarla istifa ettirilmiştir. Süleyman Demirel hükümeti kurma görevini ikinci en çok milletvekiline sahip Tansu Çiller'e değil Mesut Yılmaz'a vererek ayrımcı bir tutum sergilemiştir. Sürecin sonunda Necmettin Erbakan ve bazı milletvekillerine beş yıl seçim yasağı getirilmiştir.

7. Yöntem

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi (doküman incelemesi) tekniği kullanılmıştır. Araştırmada konuyla ilgili literatür taraması ve gazete manşetleri incelenmiştir.

İçerik analizi, gözlem ve görüşmenin mümkün olmadığı konularda sadece doküman incelemesi yapılarak gerçekleştirilen bir yöntemdir. Bu yöntemde kitaplar, gazeteler, dergiler, kayıtlar, yazışmalar vb. yazılı belgeler incelenmektedir. İçerik analizinde sadece yazılı dokümanlar incelenmemekte, aynı zamanda film, görüntü, görüşme gibi kayıtlar da kullanılabilir.

8. 28 Şubat Gazete Manşetleri

Medyanın 28 Şubat sürecindeki rolünü daha iyi anlayabilmek için gazete manşetleri incelenmiştir. Medya ve asker in iktidara olan etkisi gazete manşetlerinde açık bir şekilde izlenmektedir. Gazete söylemleri ucu açık bir şekilde yazılmıştır. Genel olarak iktidar için söylenen sözlerin kimler tarafından söylendiği belirtilmemiştir.

İncelenen gazetelerden alınan bazı başlıklar şunlardır:

Sabah: Tanklar Sincan'da - 5 Şubat 1997

Muhtıra gibi brifing - 12 Haziran 1997

Darbesiz indiririz - 21 Eylül 1996

Hoca devri bitti -18 Haziran 1997

Paşa paşa imzaladı- 6 Mart 1997

Hürriyet: Refah yol çöküyor – 18 Mayıs 1997
Stresimiz dorukta – 1 Haziran 1997
Hoca direniyor -3 Mart 1997
70 yıllık imajımız güme gidiyor – 14 Ağustos 1996
Ya uy, ya çekil – 4 Mart 1997
Beceremediniz artık bırakın – 18 Nisan 1997
Gerekirse silah bile kullanırız -12 Haziran 1997
Askerden RP'ye şok suçlamalar – 11 Haziran 1997

Milliyet: 9 saatlik zirvede rejime ince ayar – 1 Mart 1997
Hoca'yı göndermek artık vacip oldu – 22 Nisan 1997
Laiklik uyarısı – 13 Şubat 1997
Doğru yol' dan rest – 30 Mart 1997
Ordudan ambargo – 6 Haziran 1997
İrtica tırmanışta - 10 Ağustos 1998
İrtica PKK'dan tehlikeli – 25 Şubat 1997

Akit: Gülen: Hükümet gitsin -18 Nisan 1997
Hoca kararlı – 4 Mart 1997
Ya İHL ya hükümet – 5 Mayıs 1997
Hoca kararlı – 4 Mart 1997
Gülen, siyasete bulaştı! – 19 Nisan 1997
Kaosun başı Demirel – 5 Mart 1997
Darbe hizaya geldi – 7 Mart 1997
Demirel ilkesizdir 22 Şubat 1997
Emir İsrail'den mi? – 5 Şubat 1997

Cumhuriyet: Muhtıra gibi tasviye – 1 Mart 1997
Ordudan dört uyarı – 5 Şubat 1997

9. Sonuç

Küreselleşen dünyada medya her zaman önemli bir bilgi aracı olmuştur. Kamuoyunu bilgilendirmek, yönlendirmek medyanın ilk önceliklerinden biridir. Medya bazen bunu kendisi için bazen de diğer aktörlerin isteği doğrultusunda yapmaktadır.

Bu araştırmada da görüldüğü gibi medya ve siyaset birlikte hareket etmektedir. İki birbirinden ayrılamaz ve her zaman birbirine muhtaçtır.

Siyasi partiler bütün seçmenin isteğini yerine getireceğini söylese de bu hiçbir dönemde mümkün olmamıştır. Medya ve siyaset döneme göre bir tarafın yanında yer almış ve taraflı bir şekilde ilerlemiştir.

Medyanın siyasete olan etkisini en iyi 28 Şubat müdahalesinde görebiliriz. 28 Şubat sürecinde medya siyasi aktörlerin isteğiyle iktidarı istifaya zorlamıştır. Büyük bir seçmen kitlesinin seçmiş olduğu iktidar asker ve medya baskısıyla istifa etmiştir.

Hükümetin sadece karşı düşünce sahipleri ve askerinin isteğiyle istifaya zorlanması demokratik sisteme ters düşmektedir. Bir grubun isteği doğrultusunda çoğunluğun fikri hiçe sayılmıştır.

Bu süreç en çok muhafazakâr kesimi etkilemiştir. Birçok insan işinden, eğitiminden alıkonulmuş ve fişlenmiştir. Fakat uzun yıllar süreceği söylenen bu süreç 2000'li yıllarda çözüme kavuşmuştur.

Kaynakça

- Ertem, B. (2018). 28 Şubat 1997 “Post- Modern” Askeri Müdahalesi ve Medya. İstanbul: 1. Uluslararası Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Yeni Ufuklar Kongresi Bilgiler Kitabı.
- Bayburt, B. Duman, D. (2017). 28 Şubat Post- Modern Darbesi'nin İslami Dernek ve Vakıflara Etkileri. The Journal Of Academic Social Science Studies.
- Karataş, İ. (2017). 28 Şubat Sürecinde Muhafazakar Medyanın Tutumu:Yeni Şafak ve Zaman Gazetesi Örneği. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi.
- Akınca, A. (2013). Türk Siyasal Hayatında 1980 Sonrası Darbeler ve E- Muhtıra. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi.
- Yurdakul, H. (2015). Medya ve Siyaset İlişkisi. Ankara: Sahipkıran Akademi Yazıları.
- Özkan, A. (2008). Küreselleşme Sürecinde Medya ve Siyaset: “Medya Gücü” Mü, “Gücün Medyası” Mı? İstanbul: Türk Asya Stratejik Araştırma Merkezi